

Kutoka kwa Al-Nawwas bin Samaan, Allah amuwiye radhi, amesema:

1

Nilimuuliza Mtume rehma na amani zimshukie kuhusu wema na dhambi.

2

Akasema: “Wema ni kuwa na tabia njema.

3

Na dhambi ni ile inayokutia wasiwasi kifuani mwako, na unachukia watu kuijua”⁽¹⁾

1 Imepokewa na Muslim (2553).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu

﴿Sio wema kuwa mnaelekeza nyuso zenu upande wa mashariki na magharibi. Bali wema ni wa anayemuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho na Malaika na Kitabu na Manabii, na anawapa mali, kwa kupenda kwake, jamaa na mayatima na masikini na wasafiri, na waombao, na katika ugombozi, na akawa anashika Sala, na akatoa Zaka, na wanao timiza ahadi yao wanapoahidi, na wanao vumilia katika shida na dhara na wakati wa vita; hao ndio waliosadikisha, na hao ndio wajilindao.﴾ [Al-Baqara: 177].

Msimulizi

Ni: Al-Nawwas bin Samaan bin Khalid Al-Kalabiy, aliyekuwa akiishi Sham, na baba yake, Samaan bin Khalid, walikuja kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na akasilimu Na akampa zawadi ya viatu vyake, basi Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akavipokea na kumwomba dua, na Samaan alimuozesha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam dada yake. Alipoingia kwa Mtume rehma na Amani zimshukie aliomba hifadhi kutoka kwake, na akaiacha, na akafa katika mwaka wa (50 Hijiriya). (50 AH)⁽¹⁾

Muhtasari

Al-Nawwas, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam juu ya wema na dhambi ni nini, akamwambia kuwa jambo linalokusanya wema ni tabia njema, na dhambi ni kile unachokishuku, na hujatuliza-na kwayo, na unaogopa kwamba watu watajua kwamba unafanya hivyo.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (5/ 2701), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/ 1534), na “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athiir (4/ 591).

Ufahamu

1 Al-Nawwas bin Sam'an, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, juu ya Wema –nalo ni jina ambalo linajumuisha kila aina ya sifa njema na nzuri – na kuhusu dhambi. - ambayo ni matendo yote ya uovu na machukizo, makubwa na madogo -Kuhusu wao ni nini na ishara zao wanazojulikana nazo.

2 Basi, Mtume rehema na amani ziwe juu yake, akamwambia kuwa uadilifu ni tabia njema, na ni mjumuisho: “Tabia njema kwa Mwenyezi Mungu, kwa kuzipokea hukumu zake za Sharia kwa kuridhika na kunyenyekea, na usije ukakosa. jionee haya, wala usiwashike, basi Mwenyezi Mungu akikuamrisha kuswali, kutoa zaka, saumu na mengineyo, basi unakutana na haya ikiwa kifua kimefunguka, kisha unatii Anayokuamrisha na ukakatazika kwa aliyokukataza. Na kuwa na tabia njema kwa watu ni kufanya wema,na kuwa na uvumilivu juu ya madhara, na kuwa mwenye uso wenye furaha”⁽¹⁾

Na Mtume, rehema na amani zimshukie akaeleza juu ya wema wa tabia njema, hivyo akataja kuwa mengi ya yale yanayowaingiza watu peponi ni tabia njema⁽²⁾ na akataja kuwa Muumini hutambulika kwa tabia zake njema, na hufikia daraja ya aliyefunga na kusimama”⁽³⁾.

3 Kisha Mtume Rehema na Amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasimulia juu ya dhambi hiyo, na akasema kwamba mtu hupata shaka na wasiwasi moyoni mwake juu yake, kwa hivyo hajisikii raha kifiani mwake kwa kitendo chake, bali ni shaka hutokea moyoni mwake, anaogopa kwamba ni dhambi, na mwenye kuifanya anaogopa kwamba watu watamwona kwa kitendo chake

Na haya ni kama yale aliyosema Mtume, rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: “Yaache yanayokutia shaka kwa kufanya yale yasiyokutia shaka; Ukweli ni yakini, na uwongo ni dhana.”⁽⁴⁾.

Na hili ni jambo ambalo Mwenyezi Mungu ameziumba nyoyo za waja wake, kifua chao hutulia kwa utiifu na kujikurubisha, na vifua vyao vimebanwa na nyoyo zao huchukizwa wanapofanya dhambi. Na ni makhsusi kwa wale ambao nyoyo zao zilikuwa safi na timamu, na hazikurudi tena kwa wingi wa uasi na dhambi, mpaka Mwenyezi Mungu alipozipiga muhuri nyoyo zao. Hawajui lililojema na hawakanushi ubaya, bali wanajisifu juu ya dhambi zao na kuzitenda waziwazi mbele ya watu.

Hii inaashiria kwamba ukweli na uwongo sio utata kwa Muumini mwenye utambuzi. Bali anajua haki kwa nuru iliyo juu yake, basi moyo wake unaikubali, na anajiepusha na batili, kwa hivyo anaikanusha na hajui. Kwa maana hii, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: “Mwisho wa Ummah wangu kutakuwa na watu ambao watakwambieni ambayo hamjawahi kuyasikia nyinyi wala baba zenu, basi jihadharini nao”⁽⁵⁾ Maana yake: Wanaleta yale ambayo nyoyo za Waumini zinayoyakanusha, na nyinyi hamjui.

1 “Sherh Al’arbaein Alnawawiati” na Ibn Uthaymeen (uk. 268).

2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2004).

3 Imepokewa na Abu Daawud (4798).

4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2518) na Al-Nasa’i (5711).

5 Imepokewa na Muslim (6).

Mafunzo

1 Kuwa muulizaji mzuri; kuuliza ni nusu ya elimu, na maswahaba wa Mtume rehma na Amani zimshukie, hawakuona haya kumuuliza.

2 Anayetaka kupanda daraja Peponi ni lazima awe na tabia njema. Amesema Mjumbe wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Nimemdhaminia nyumba katika viunga vya Pepo kwa anayeacha kubishana, hata kama yuko sawa. kuwepo Na nyumba iliyo katikati ya Pepo kwa mwenye kuacha kusema uwongo, hata kama alikuwa anafanya mzaha, na nyumba katika Pepo ya juu kabisa kwa mwenye kuboresha maadili yake.”⁽¹⁾ Pia alisema: “Wale ambao ni wapenzi zaidi kwangu na walio karibu nami zaidi Siku ya Kiyama ni wale wenye maadili bora miongoni mwenu”⁽²⁾

3 Dini ni mambo ya maadili, basi anayekuzidini kimaadili anakuzidini katika dini⁽³⁾

4 Itieni mizani yenu kwa adabu; Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Hakuna kitu kizito katika mizani ya Muumini Siku ya Kiyama kuliko tabia njema, na Mwenyezi Mungu Mtukufu anachukua mambo machafu na machafu”⁽⁴⁾

5 Kusadikika na kutulia moyoni sio kanuni katika kujua yanayoruhusiwa na yale yaliyoharamishwa, bali ni marejeo ya Kitabu na Sunnah, lakini mja hustarehekea hayo pale maneno yanapohitilafiana au kutotofautiana kuwepo.

6 Kutosheka kutokana na kutoshiha kwa moyo ni haki ya yule ambaye moyo wake una afya na silika yake ni sawa. Yeye ndiye anayesuka ndani yake yale yaliyokuwa madhambi na kuchukua watu kuyagundua. Ama wale ambao nyoyo zao zimeharibika na ufahamu wao ni dhaifu, ni lazima waongozwe kwenye hukumu za kisharia na waelezewe, wasiwaache watu watakavyo.

7 Fat-wa haiondoi dhana ikiwa muulizaji ni miongoni mwa wale ambao Mwenyezi Mungu alifungua nyoyo zao, na fatwa hiyo ikatolewa kwa dhana tu au kuelemea bila ya dalili za kisheria. Ama ikiwa fatwa ya mufti kuna ushahidi wa kisheria kwa hiyo mufti lazima akubali hata kama moyo wake haujatulia. Kama vile kufupisha Swala wakati wa kusafiri na kunyesha mvua, kuunganisha Sala mbili kwa sababu ya maradhi, na kama kupangusa juu ya soksi, ambayo wajinga wengi hawapati faraja kwayo.⁽⁵⁾

1 Imesimuliwa na Abu Dawood (4800), na al-Tabarani katika ““Almuejam Alkabiri” (7488).

2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2018).

3 “Madarij As-Salikin” cha Ibn Al-Qayyim (2/ 307).

4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2002).

5 “Altuhfat Alrubaaniat Fi Sharh Al’arbaein Hdythan Alnawawiati” cha Ismail bin Muhammad Al-Ansari (uk. 63).

